

ALEVÎ DEDELERİNE 1796-1833 YILLARI ARASINDA VERİLEN İCÂZETNÂME ÖRNEKLERİ * EXAMPLES OF CERTIFICATES OF PERMISSION GIVEN TO ALEVÎ DEDES BETWEEN 1796 AND 1833

H. Dursun GÜMÜŞOĞLU **

Öz

Alevilik ve Bektaşilik Osmanlı coğrafyasında dinî yapılanma açısından çok önemli bir yere sahiptir. 13. yüzyıldan itibaren, bu inanç sistemini muhtelif Alevî Ocakları, Erdebil Tekkesi ve Hacı Bektaş Dergâhı olmak üzere üç ana grup altında toplamak mümkündür. Her üç yapılanmanın da ser-çeşmesinin Hacı Bektaş Veli olduğu ise bilinen bir gerçektir.

Bu çalışmada, farklı zamanlarda inanç önderlerine verilmiş olan beş adet icâzetnâme öncelikle Lâtin harflerine çevrilmiş, daha sonra okuyucular tarafından anlaşılmasının kolay olması için günümüz Türkçesine aktarılmıştır. Yayınladığımız icâzetnâmelerden ilki, Sivas'ın Hafik kazasına bağlı Sinekli köyünden ve Seyyid Ali Sultan evlatlarından Seyyid halife oğlu Seyyid Velîyeddin'e milâdî 8 Haziran 1819 tarihinde verilmiştir. İkinci icâzetnâme, Çankırı Şabanözü'ne bağlı Kutluşar Sarısu, Bulgurcu, Köşrelik köyleri halkının talebi üzerine Şeyh Mehmed Saadeddin evlatlarından Arap Ali-zâde Âşık Hasan ve İsmail Efendilere hicrî 17 Mayıs 1315 tarihinde Abdülvahid Dede tarafından verilmiştir. Belgenin altında başka bir kayıt olmamakla beraber onların soyunun da sırasıyla, Hacı Murad Veli Ocağı'na, Hacı Ali Turâbî Ocağı'na silsileyi müteakip Seyyid Kalender Veli Ocağı'na oradan da Hacı Bektaş Veli Hazretlerine bağlandığı belgeyi veren Emre Şengül tarafından belirtilmiştir. Bu belgede Çelebilerin adı geçmemekte ve mühürleri bulunmamaktadır. Diğer üç icâzetnâme ise Ordu Mesudiye'de Sarı İsmail Ocağı'ndan Kasım Çelebi oğlu Seyyid İsmail ve Seyyid Ali adındaki kişilere 1796 ile 1833 yılları arasında Hacı Bektaş soyundan olduklarını ileri süren Çelebiler tarafından kendilerine verilen icâzetnâmelerdir. Beş icâzetnâmenin birisi Abdülvahid Dede, geriye kalan diğer dördü ise Hacı Bektaş Veli soyundan olduklarını ileri süren Çelebiler tarafından verilmiştir. Bu icâzetnâmeler, verildikleri tarihe ışık tutmaları ve bir inanç sisteminin genel çerçevesini tanımlaması açısından önem arz etmektedir.

Anahtar kelimeler: İcazetname, hilâfetnâme, ehilnâme, Sarı İsmail Ocağı, Hacı Murat Veli Ocağı, Arap Ali-zâde

Abstract

Alevism and Bektashi Order of Islam are the corner stones of religious structure of Ottoman Empire. Starting from 13th century, these schools can be grouped under three organizational formations: Dargah of Haji Bektash Veli, Tekke of Erdebil and Alevî Lodges. Although there are three separate formations, all of them accept Haji Bektash Veli as their patron saint.

In this study, five distinct certificates of permission given to spiritual masters are first rewritten with Latin alphabet, and then simplified to everyday Turkish. The first one is given on June 8th 1819 at Sinekli, Hafik, Sivas to Seyyid Velîyeddin, son of Seyyid Halife, who is from the family of Seyyid Ali Sultan. Second one is given due to the demands of villagers from Kutluşar, Sarısu, Bulgurcu, Köşrelik

* Makalenin Geliş Tarihi: 07.03.2017, Kabul Tarihi: 17.04.2017.

** Araştırmacı-Yazar, dursungumusoglu@hotmail.com

which are the villages of Şabanözü, Çankırı on May 17th 1315 (according to Islamic calendar) by Abdülvahid Dede to Arap Alizade Aşık Hasan and İsmail, who are from the family of Sheikh Mehmed Saadeddin. Although there is no further information on the certificate, it is stated by Emre Şengül, who has provided the document, that the family is connected to Haji Bektash Veli through Seyyid Kalender Veli Lodge, Haji Ali Turabi Lodge and Haji Murad Veli Lodge, respectively. In this document, the name or the seal of Çelebi family does not exist. The remaining three certificates are given to Seyyid İsmail and Seyyid Ali, sons of Kasım Çelebi from Sarı İsmail Lodge in Mesudiye, Ordu by Çelebi family, who claims to be the descendants of Haji Bektash Veli, between 1796 and 1833. As a conclusion, one of the five certificates is given by Abdülvahid Dede, and the remaining four is given by the Çelebi family. These certificates of permission are important due to the light they shed on both the historical era and the religious structure of the period.

Keywords: Certificate of permission, certificate of caliphate, certificate of competence, Sarı İsmail Lodge, Haji Murad Veli Lodge, Arap Alizade

1. Giriş

Alevî, Bektaşî inanç önderlerine kısaca dede ya da baba denilmektedir. Her inanç sisteminde olduğu gibi bu inancın uygulanmasında da hiyerarşik bir düzen mevcuttur. Dede ya da babaların, inanç ritüellerini uygulamaları konusunda yetkili olduklarına dair üst makam tarafından verilen belgelere “icâzetnâme” denilir.

Bu çalışmamızda, 1796 ila 1833 yılları arasında verilmiş olan toplam beş adet icâzetnâme incelenmiş, böylelikle kökleri yüzyıllar öncesine ulaşan bir inancın kendi içindeki en önemli belgeleme türünün bu örnekleri okuyucuyla buluşması amaçlanmıştır.

2. Bu Belgelere Nasıl Ulaşıldı?

Tüm icâzetnâmeler, sahipleri tarafından çevirisi yapılması ve makale olarak yayınlanması talebiyle tarafımıza ulaştırılmıştır.

Burada yayınladığımız ilk icâzetnâme, Mustafa İyidoğan Dede tarafından 01.12.2010 tarihinde dijital ortamda tarafımıza gönderilmiş olup (KK-1), belgenin aslı Sivas’ın Hafik kazasına bağlı Sinekli Köyü’nden Seyyid Ali Sultan evlatlarından Seyyid halife oğlu Seyyid Velîyeddin’e milâdî 8 Haziran 1819 tarihinde verilmiştir.

İkinci icâzetnâme Emre Şengül tarafından 12.12.2016 yılında aynı maksatla tarafımıza verilmiştir. (KK-2) Bu belge bugün Çankırı Şabanözü’ne bağlı olan Kutluşar Sarısu, Bulgurcu, Köşrelik köyleri halkının talebi üzerine, Şeyh Mehmed Saadeddin evlatlarından Arap Ali-zâde Âşık Hasan ve İsmail Efendilere, Abdülvahid Dede tarafından verilen icâzetnâmedir. Emre Şengül köyün tarihçesi hakkında şunları belirtmiştir: “Köyümüz Çankırı Şabanözü’ne bağlı olan Kutluşar Köyü Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü kaynaklarına göre 1530-1550 tarihleri iskân edilmiştir. Büyük dedelerimizden Arap Ali tarafından kurulduğu söylenmektedir. Bize aktarılan sözlü bilgilere göre önce Mart Köyü’nün bulunduğu bölgeye yerleşildiği daha sonra

bugünkü Kutluşar Köyü'nün bulunduğu yere geldiği söylenmektedir. Buna ek olarak, bugün incelediğimizde Mart Köyü'nde kalan Alevî nüfusunu Kutluşar Köyü insanlarının bağlı olduğu Dede hanelerinin oluşturmakta olduğu görülür. Bunun yanında Kutluşar Köyü'nün civarda sürekli ilişkide olduğu köylerden bazıları ise Sarısu, Bulgurcu ve Mart Köyü'dür. Ayrıca Kutluşar Köyü Alevîleri silsile olarak Hacı Murad Velî Ocağı'na, oradan Hacı Ali Turabi Ocağı'na ve silsileyi müteakip Seyyid Kalender Velî Ocağı'na bağlanır, böylece silsile Hacı Bektaşî Velî Hazretlerine ulaşır.”

Üçüncü, dördüncü ve beşinci icâzetnâmeler, Sarı İsmail Ocağı'ndan olduklarını belirten Nazmi Erdem tarafından 22.01.2017 tarihinde tarafımıza ulaştırılmıştır. (KKI-3) Nazmi Erdem konu ile ilgili olarak şunları belirtmiştir: “Sarı İsmail Ocağı evlatlarından oldukları bilinen Seyyid Kasım Çelebi'nin mezarı Ordu Mesudiye Türkköyü'nde bulunmaktadır. İcâzetnâmede bahsi geçen köy ismi olan Sıcağlı daha sonra Türkköyü'nün mahallesi olmuş, şimdi ise büyük şehir kanunuyla Türkköyü Mahalle adı, Sıcağlı da sokak adı olmuştur.”

3. Alevîlik-Bektaşîlik Tarihine Kısa Bir Bakış

Anadolu coğrafyasında, 13. yüzyıldan itibaren Alevîlik ve Bektaşîlik inanç sistemini üç ana başlık altında toplamak mümkündür.

Birinci gruptakiler; Hacı Kureyş, Baba Mansur, Ağuiçen, Derviş Cemal gibi ocaklardır. Son yıllarda yapılan çalışmalar, Alevî inanç sisteminin temelini oluşturan bu yapıların birbirleriyle olan ilişkilerinde hiyerarşik bir düzen içerisinde teşkilatlandıklarını göstermektedir. Bu araştırmalarda ocaklar; “Mürşid Ocağı”, “Pir Ocağı”, “Rehber Ocağı”, “Dikme Ocaklar” vb. hiyerarşik bir sıralama çerçevesinde tasnif edilmiştir. (Akın, 2014: 16) Bu ocak mensuplarının soylarının, On İki İmamlar vasıtasıyla Peygamber'e ulaştığına inanılır. Şecerelerde bunları içeren bilgiler bulunmaktadır. Ayrıntılarını yeteri kadar bilmememize rağmen ocakların Hacı Bektaş Velî'den önce de mevcut oldukları bilinmektedir. Yakın zamanda bulunup yayınlanan Ağuiçen Ocağı'nın Diyarbakır koluna ait h. 544/Zilkade (m. 1150/Mart) tarihli şeceresi (Akın, 2014: 19) buna güzel bir örnektir.

Pek çok yazılı kaynak gün yüzüne çıkmış olmasına karşın Ocaklar sisteminin işleyişinin ayrıntıları ile ilgili henüz çok fazla bilgiye sahip değiliz. Bu konularla ilgili bilgiler genellikle sözlü geleneğe dayalıdır.

İkinci grup içerisinde ise Erdebil Tekkesi'ne bağlı olanlar sayılabilir. Kurucusu Safiyüddin Erdebili'dir. 1334 yılında ölünce oğlu Sadrettin Musa 1334-1392 yılları arasında posta oturmuş ve taraftarları binleri bulmuştur (Şakir, 1952: 81) Bilindiği gibi, Yıldırım Bayezid, Timur ile 1402 yılında yaptığı savaşta yenilgiye uğramıştı. Timur savaşta esir düşenleri geri dönerken beraberinde götürmüş, Erdebil Tekkesi'nin o dönemdeki şeyhi Hoca Ali'ye hediye etmişti. Bu Türkmenler, Hacı

Bektaş ilkelerini Erdebil'e ilk taşıyanlar olup, muhtemelen onların inançlarında şekil değişikliğine de sebep olmuşlardır. (Kaygusuz, 2005: 241) Esir Türkmenlerin sayısı tartışmalı bir konu olmakla beraber, önemli bir kısmı tekrar Anadolu'ya dönmüş, Erdebil Tekkesi'ne ve özgürlüklerine kavuşmalarının minnet duygusu içinde tekke şeyhine gönülden bağlılıkları devam etmiştir (Ekinci, 1997: 55).

Hoca Ali'den sonra Şeyh Cüneyt döneminde ise, Alevilik Anadolu'da hızla yayılmaya devam etti. Safeviler Cüneyt'ten itibaren siyasi çalışmalara başladılar. Cüneyt'ten sonra onun yerine oğlu Şah Haydar 1460-1488 yılları arasında posta oturdu. Müritlerine On İki İmam'ı ifade eden 12 dilimli kıvılcık taç giydirdi, sarık sardırıldı. Bu on iki terlik taçtan dolayı Erdebil Tekkesi müritlerine "Kızılbaş" denilmiştir. Şah Haydar'ın, müritlerine giydirdiği başlığın renginin "Kızıl" olmasının birtakım sebepleri vardır. Anadolu'da Türk göçebeler de XIII. ve XIV. yüzyıllarda kıvılcık giyerlerdi. (Ekinci, 1997:84) Bu nedenle tarikatın mensuplarına "Kızılbaş" veya "Haydari" denildi. Kızılbaş ismi önceleri ayırt edici bir ifade olarak kullanılırken daha sonraları aşağılama amacıyla kullanılmıştır. Şah Haydar, babasının intikamını almak üzere, Şirvan Hükümdarı Ferruh Yesar'ın üstüne yürüdü; fakat 1488 yılında savaş meydanında öldü.

Şah Haydar'ın en önemli müritlerinden birisi olan Antalya yakınındaki Teke ilinde oturan Hasan Halife, Erdebil Dergâhı'na pek çok insanın bağlanması sebep olmuştu. Onun oğlu olan Şahkulu 1510 yılında önemli bir ayaklanmayı gerçekleştirmişti. Bu isyanda Osmanlı'nın devşirmelere önem verip Türkmenleri ihmal etmesinin ve onları önemli görevlere getirmemesinin büyük payı vardır. Ayrıca tımar dağıtımında adaletsizlikler bulunmaktaydı. Türklerin ellerindeki tımarlar saraya yakın kimselere verilmekte, halktan aşırı vergiler alınmaktaydı. İsyanların olmasında bu dengesizliklerin önemli payı olduğu bilinmektedir.

Bu adaletsizlikler Türkmenlerin, Osmanlı'ya güvenmemesine ve dolayısıyla Erdebil Ocağı'na yönelmelerine neden olmuştur. Daha sonra İran coğrafyasındaki Aleviler ve Anadolu Alevileri pir olarak Şah Haydar'ın diğer oğlu Şah İsmail'i önder olarak kabul ettiler. Yavuz Sultan Selim ile Şah İsmail arasında meydana gelen savaşta Şah İsmail yenilmiştir. Çaldıran savaşından sonra Kızılbaş topluluklara Osmanlı Devleti nazarında önyargılı bakışların oluştuğu ve yüzyıllarca bunun devam ettiği bilinen bir gerçektir. O zamana kadar padişahın yakın koruma ordusu Yeniçeri Ocağı'nın resmi tarikatı Bektaşiliğin daha sonraları heterodoks sayılmaya başlanmasıyla Yeniçeriler ve dini inançları ulemanın hedefi haline gelmiştir. Buna paralel olarak Yeniçerilerin devşirme yoluyla askere alınma sistemi Sultan III. Murat'ın oğlu için yaptığı sünnet düğününden sonra değiştirilmiştir. (Koçu, 1960: 158) On altıncı yüzyılın sonlarına gelindiğinde Yeniçeri Ocağı'nın 94. ortasında bulunması kanun olan Hacı Bektaş Vekili makamı İmam Ortası olarak değiştirilmiş her ortaya birer imam görevlendirilmiş, her Yeniçeri odasında Kur'an okuma seansları

başlamıştı. (Küçükyalçın, 2010: 62) Bu durum ulemanın lehine sonuçlanması anlamına gelmekteydi. Yapılan değişiklikler ve ulema sınıfın rekabetinden kaynaklanan Yeniçeriliğe ve Bektaşiliğe düşmanca yaklaşımlar Osmanlı Devleti'nin yıkılışını da hızlandırmıştır.

En önemli tarihsel kırılma noktalarından birisi de Sultan II. Mahmut'un Yeniçeri Ocağı'nı ve onunla bağlantılı olan Bektaşî Tekkeleri'ni 1826 yılında kapatması olayıdır. Bu süreçte binlerce Yeniçeri öldürülmüş, binlercesi ise takibe uğramaktan kurtulamamıştır. Bektaşî babalarının kimisi öldürülmüş, kimisi ise sürgüne gönderilmiştir. Bektaşî sözü 1839 tarihine kadar söylenemez olmuş, Abdülmecid'in tahta çıkmasıyla Bektaşilik yavaş yavaş varlığını göstermeye başlamış 1850'de vefat eden Halil Revnaki Baba'nın himmeti ile evvelâ Merdivenköy Şahkulu Sultan Dergâhu uyandırılmış, sonra bütün tekkeler ve zaviyeler açılmıştır (Noyan, 1998: 175). Fakat bu durum, Bektaşî Tekkeleri'nin resmen açılmasından ziyade faaliyetlerine göz yumulması şekline olmuştur. Atatürk, 1925 yılında tüm tekkeleri kapatırken Milli Mücadeleye katkılarından dolayı Mevlî ve Bektaşî Tekkelerini hariç tutmak istemiştir. Cumhuriyetin yeni kurulması ve ülkenin içinde bulunduğu şartlardan dolayı tamamını kapatmak zorunda kalmıştır. Atatürk'ün amacı ortamın yumuşamasını sağlamak ve on yıl sonra tekkeleri tekrar açmaktır. Tamamının kapatılma hadisesinde İsmet İnönü'nün "Paşam ya hep, ya hiç" sözü etkili olmuştur. Milli Mücadeleye Bektaşiliğin ve Mevleviliğin katkıları olmasına rağmen ayırım gözetilmeden onlar da kapatılmak zorunda kalmıştır (Öz, 2004: 174).

On yıl sonra sağlığının iyi olmaması, Hatay sorununun, Dersim olaylarının çıkması bunu engellemiştir. Bedri Noyan ise konuyla ilgili olarak şöyle demektedir: "Atatürk, İzmir'i düşmandan geri aldığı günlerde, Uşşakizâde'nin evinde oturduğu sırada, binanın korumasını o zamanlar subay olarak orduda ve o civarda bulunan Mümtaz Baba'ya bırakmıştır. Hastalığından kısa bir süre önce İzmir'e gelişinde, şimdiki Atatürk Müze ve Kütüphanesi olan Birinci Kordon'daki binada, Denizli'den çağırıldığı Mümtaz Baba'yı kabul eden Atatürk, kendisine; 'Bugünün şartlarına uygun bir talimatnâme hazırlamasını ve buna göre tekrar Bektaşiliği ihya etmek istediğini' tebliğ etmiştir. Bunu Mümtaz Baba'nın kendi ağzından birkaç defa dinledim. Bu konuyu neden ihmâl ettiğini, hemen iyi-kötü bir şeyler hazırlayıp vermesinin çok iyi olacağını söyleyerek; hazırlayacağı metne Atatürk'ün gereken şekli vereceğini söyledik. Mümtaz Baba, 'Böyle bir görev alınca çok şaşırımdı, nasıl bir şey yazayım diye düşününce düşününce güzel bir tüzük hazırlayamayacağım kanısına vardım. Tam o sırada da Atatürk'ün hastalığının arttığını ve bu arada böyle bir konu için kendisine gitmenin uygun olmayacağını düşündü' diye yanıt verdi. Her ne hâl ise gerçekten büyük bir fırsat heder olmuştur" (Noyan, 2005: 69).

Üçüncü grupta ise Hacı Bektaş Tekkesi'ni saymak isabetli olacaktır. Hacı Bektaş Tekkesi'nde hizmet verenleri de iki başlık altında toplamak mümkündür.

Birincisi Hacı Bektaş Veli'nin soyundan olduklarını iddia eden Çelebilerdir. Osmanlı Devleti, Çelebileri tevliyet ve meşihat konusunda kendisine muhatap olarak kabul etmiştir. Çelebilerin otoritesinin hukuki zemini esas itibarıyla vakıf sisteminden ileri gelmektedir. Hacı Bektaş Tekkesi'nin de dâhil olduğu dergâhların hemen hemen tamamı birer evlatlık vakıf tarafından desteklenmekteydi. Kırşehir bölgesini ilhak ettiklerinde orada çoktan kurulmuş olduğu anlaşılan Hacı Bektaş Dergâhı ve Vakfının hukuki statüsü Osmanlılarca kabul edilmiş ve vakfın mütevelliliği Hacı Bektaş evladı olarak kabul edilen Çelebilere verilmiş veya onların elinde kalmaya devam etmiştir. Şu halde Çelebilerin gücü dergâhın hukuki statüsünün yasal temsilcisi olmaları ve buna bağlı olarak mali gelirlerinin kontrolünün ellerinde bulundurmalarından kaynaklanmaktadır. Ancak buna ilaveten en azından devlet nezdinde ve tarikatın resmi belgelerinde “şeyh” unvanıyla en yüksek ruhani otoriteyi de ellerinde bulundurdukları açıktır. Çoğu zaman tarikatın seyr u sülûkuna girip manevi eğitim sürecinden geçmeyen Çelebilerin Bektaşiliğin en yüksek ruhani otoritesi olmaları karmaşık bir durum ortaya çıkarmaktadır. Dergâhta şeyhlik ve post-nişinlik arasındaki yetki paylaşımı, birbirlerine karşı konumları ve aralarındaki ilişkinin mahiyeti henüz yeterince bilinmemektedir. (Yıldırım: 2010: 41)

Dergâhtaki diğer grup ise Babagân denilen başında en yüksek ruhani makamın temsilcisi olarak Pir-evi post-nişini “dedebaba” bulunmaktadır ve klasik tasavvuf usullerinin esas alındığı bir kol vardır. Gerçek anlamda Bektaşî sözü bunlar için kullanılmıştır. Çelebilerin yazışma metinlerinde kendileri hakkında Bektaşî, sözünü kullanıyorlarsa da soylarının Hacı Bektaş Veli'ye çıktığını iddia etmeleri nedeniyledir. Hacı Bektaş Veli evladı oldukları inancı ile doğrudan Çelebi ailesine bağlanan Kızılbaş oymakları bulunmaktadır. Muhtemelen bu dönemde artık inanç karakteri bakımından tekke merkezli Bektaşî çevreleri ile Kızılbaşlar birbirlerine çok yakın idiler. Ancak erkân ve manevi otoritenin kaynağı bakımından çok önemli farklar vardı. En önemli fark şüphesiz Kızılbaşlıkta kan bağına yapılan vurgudur. Manevi bilgi ve olgunluğun babadan oğula irsen intikal ettiğini kabul eden Kızılbaş öğretisine göre mürşitlik makamını ihraz edebilmek için her şeyden önce soy şartı aranmaktadır. Kızılbaşlar, Hacı Bektaş'a bağlandıktan sonra da bu özelliklerini aynen muhafaza etmişlerdir. Aslında Çelebilerce temsil edilen Kızılbaş damarı ile dedebaba tarafından temsil edilen tarikat damarı arasındaki ilişkiye dair çok az şey bilinmektedir. Ancak şu kadarını söyleyebiliriz ki, Dergâh Nakişibendilere devredilene kadar bu iki damarın bir arada belli bir uyum içinde yaşadığını o dönemde yazılan icâzetnâmeler ortaya koymaktadır. (Yıldırım, 2010: 42-43).

4. Alevilik ve Bektaşilik ile İlgili Belgelerin Önemi

Bu inanç grubundan bahsedilince genellikle akla sözlü kültür gelmektedir. Fakat yazılı kaynakları hiç olmadığı anlamına da gelmemektedir. Şecereler, icâzetnâmeler, beratlar, vakfiye belgeleri, yol izinnameleleri, divanlar, cönkler, buyruklar gibi belgeler, Alevilik ve Bektaşilik diye ifade edilen inanç yapılarının geçmişle bağlantılarının

kurulmasında en önemli kanıtlardır. Bunlardan Alevî dedelerinin soylarının nereye dayandığını gösteren belgelere kısaca “şecere” denilmektedir (Birdoğan, 1995: 188). Bu şecerelerin büyük kısmı gerçek olmakla beraber, art niyetli kişiler tarafından çeşitli maksatlarla yazılmış sahtelerinin de olduğu bilinmektedir (Birdoğan, 1995: 188). Alevi Bektaşî belgelerinin bir kısmında sonradan eklemeler ve yapıştırılmalar ve hatta sahte mühürler görülür. Bu durum özellikle 17. yüzyılda sıkça görülen bir durum olmakla beraber aksi çıkana veya aslı çıkana kadar bunlardan yine de azami ölçüde yararlanmak gerekir. Zira 17. yüzyıl rüşvet, torpil ve adaletsizliğin başladığı ve menfaatlerin iyice ön plana çıktığı bir yüzyıldır. Daha sonraki dönemlerde de bu duruma sıkça rastlanmaktadır. (Yalçın, Yılmaz, 2017: 61)

Osmanlı’da Nakibü’l-Eşrâfîlik teşkilatı, bunu engellemek için kurulmuştur (Karakaya-Stump, 2006: 38). Osmanlı Devleti de bu geleneği titizlikle sürdürmüştür. Yıldırım Beyazıt döneminde bir “Nakibü’l-Eşrâfîlik” kurumu ve buna bağlı illerde “Nakibü’l-Eşrâfîlik Kaymakamlığı” oluşturulmuştur. Peygamberimizin soyundan gelenlerin soyağaçlarının doğru tutulması ve bu şecerelere sahip ailelere özel görevler verilmesi gibi kurumsal yenilikler getirilmiştir. Buna göre Osmanlı padişahlarına Eyüp Sultan’da padişahlık kılıcının kuşatılması “Nakibü’l-Eşrâf” tarafından yapılmış ve Sultan Mehmet Reşat’a kadar bu geleneğe titizlikle uyulmuştur. “Nakibü’l-Eşrâfîlik” kayıtları İstanbul Müftülüğü arşivinde bulunmaktadır. (Yalçın, Yılmaz, 2017:6)

Bu şecerelerde hamdele ve salve diye tabir edilen Allah’a hamd, Hazret-i Muhammed Mustafa’ya övgüler ile başlar. Pek çok ayet ve hadislere yer verildiği görülür. Bu bölümün ardından şecerenin kime verileceği açıkça zikredilir. Ayrıca Dinin kurallarının dışına çıkılmaması gerektiği, fakirlere yemek yedirmek gibi konuların dışında soykütüğünün belirtildiği görülmektedir. Kimi şecerelerde şecerenin verildiği kişiye dini kurallara bağlı kalması ve bazı tarikat vecibelerini yerine getirmesi şartıyla verildiği vurgulanır. Metnin son kısmında ise belgenin verilisinde hazır bulunan kişi veya kişilerin isimleri, mühürleri ve tarih bulunmaktadır. Şecerelerin alt ya da yan kısımlarında sonradan eklenen bölümleri görmek mümkündür. Bu bölümlerde daha sonraki dönemlerde şecerenin yenilenmesi sırasında tasdikleri bulunan kişilerin isim ve mühürleri veya tarikat büyüklerinin hikâyeleri ve öğütleri bulunur.

Babağân olarak da bilinen Bektaşî babalarının icâzetnâmelerinin ise iki grupta incelenmesi gerekmektedir. Bunlardan ilki, Bektaşî Babası icâzetnâmeleridir ve soy bağı ile ilgili bilgi bulunmaz. Sadece hangi halifebaba veya dedebaba tarafından belge verilmişse onların ismi yazılı ve mühürlü olur. Halifebabaların veya dedebabaların icâzetnâmelerinde ise kimin kimden el aldığı Hazret-i Peygamber’e kadar nur zincirindeki kişilerin isimleri yazılı olur. (Noyan, 2010: 440-453).

Çünkü Bektaşîler peygamber neslinden olunmasına saygı gösterir, fakat bunu her şey için yeterli kabul etmezler. Kişisel tercih ile nasip alarak yola girmeyi esas

kabul ederler. İkincisi ise babalığın bir üst makamı olan Halifebabaların hilâfetnâme dedikleri icâzetnâmeleridir. Bunlarda da metnin giriş kısmı, kullanılan ayetler yaklaşık aynıdır, fakat buna ek olarak Halifebabanın kimden el aldığı gösteren nur zincirinin Hazret-i Muhammed'e nasıl ulaştığını belirten bir liste bulunmaktadır. Her iki icâzetnâme çeşidinin sonunda tarih ve o Babalık veya Halifebabalık töreninde hazır bulunanlardan, Dede Baba başta olmak üzere kıdem sırasına göre diğer halifelerin isimleri ve mühürleri bulunmaktadır. Bu icâzetnâmeler, günümüzde de aynı temel özellikleri muhafaza etmektedir (Koca, 1999: 4-6)

5. İncelenen Beş İcâzetnâmede Bulunan Bazı Öğeler

Tüm icâzetnâmeler, öncelikle Lâtin harflerine çevrilmiş (Ek 1), daha sonra okuyucular tarafından anlaşılmasının kolay olması için günümüz Türkçesine (Ek 2) aktarılmıştır. İcâzetnâmelerin orijinal kopyaları ise Ek 3'te sunulmuştur.

İcâzetnâmelerin şekli ve içerikleri ve ana hatları aynı olmakla beraber muhatapları bakımından iki kısımda analiz etmek uygun olacaktır. İlk grup, tekkeler bünyesinde yaşayan 'tarikata mensup' dervişlere 'babalık' yahut 'halifelik' makamlarının verildiğini belgeleyen icâzetnâmelerden oluşmaktadır. İkinci grup ise Alevî dedelerine verilen icâzetnâmelerdir. Bu makalede ise esas olarak bu ikinci grup ele alınmıştır.

Makalemize konu olan icâzetnâmeleri de iki başlık altında toplamak mümkündür. Birincisi 1819 yılına ait ve ilk sırada başta Dede Baba, Halifebabaların, alt sırada ise Çelebilerin isimlerinin yazılı olduğu icâzetnâmedir. Diğerleri ise daha basit içerikte yetki belgesidir. Konuyla ilgili araştırmacıların vaktiyle yayınlanmış tespitleri ve bizim yaptığımız tespitler şu şekilde sıralanabilir:

1. Birinci icâzetnâmenin üzerindeki Osmanlı Sultanlarının imzası olan tuğrada "Hazret-i Hacı Bektaş Velî" yazmaktadır.

2. Özellikle 1800 yıllarından sonra verilen icâzetnâme metinleri bu hususta oldukça nettir. Standart icâzetnâme metinlerinde hem Dede Babanın hem de Şeyh'in (Çelebi) adı geçmektedir. Ancak bu ikisi arasında da en azından icâzet verme noktasında mahiyeti muğlak olmakla beraber bir hiyerarşi olduğu açıkça görülmektedir.

3. İcâzetnâmenin esas gövdesini oluşturan Arapça metinde icâzetnâmenin muhatapı ve konusu ifade edildikten sonra zamanın dedebabasının ismi dergâhın 'post-nişîn'i' ve 'tekke-nişîn'i' sıfatlarıyla kaydedilir. Ve hemen arkasından Çelebi ailesinin reisi 'şeyhu'z-zamân', 'sâhibu's-seccâde,'kutbu'l-pîrân', 'mâlikü'l-ilmü'l-yakîn ve mürşidü'l-hakke'l-yakîn' 'hâdimü'l-fukarâ ve'l-mesâkin' sıfatlarıyla yazılır. Ondan sonra Çelebilerin Hacı Bektaş Velî'ye ve oradan da Hz. Peygamber'e kadar

şeceresi kaydedilir. En sonunda tarih ve şahitlerin isimleri ve mühürleri yer alır. Bu şahitler bölümü de oldukça aydınlatıcı bilgiler içermektedir. Şahitler arasında metinde adı geçen zamanın şeyhinin (Çelebi) ismi bulunmaz. Ancak metin içinde adı geçen zamanın dedebabası ilk şahit olarak kaydedilir. Diğer şahitler olarak genellikle dergâhın türbedarı, ekmekçisi ve aşçısının isimleri yazılır ki bunların hepsi baba unvanı taşırlar. Bunlardan sonra varsa Çelebi ailelerinin üyelerinin isimleri ‘ed-dâi’ sıfatıyla ve Hacı Bektaş Veli evladından oldukları belirtilerek yazılır (Yıldırım, 2010: 40).

4. Alevî-Kızılbaş dedelerine verilen bazı icâzetnâmelerde yukarıda ana hatları çizilen klasik formun tamamen dışına çıktığı görülmektedir. “Hâdimü’l-Fukarâ es-Seyyid eş-Şeyh Celâleddin an-evlâd-ı Hacı Bektaş Veli, Efkâru’l-Verâ, Hâdimü’l-Fukarâ eş-Şeyh es-Seyyid Feyzullah Seccâde-nişini Hacı Bektaş Veli, Hâdimü’l-Fukarâ es-Seyyid eş-Şeyh Muhammed Hamdullah min-evlâdı Hacı Bektaş Veli Seccâde-nişini Hacı Bektaş Veli es-Seyyid Muhammed Hamdullah” ibareleri bulunmakta fakat dedebabadan hiç bahsedilmemektedir.

5. Dedelere verilen daha basit içerikli icâzetnâmelerde besmele, Allah’a hamd, Peygambere salavat kısmı daha kısa olarak geçmektedir. Fakat birinci icâzetnâmede bulunan “yedine sofa ve çerâğ ve seng, tığ ve izn-i icâzet ve inâbet virildi ve halifelik verildi” ibareleri bulunmamaktadır. Onun yerine mürid yerine mürebbi (mürşid), rehber sözlerine yer verildiği görülmektedir.

6. Mürşid ve rehber tayin edilenlere gittikleri yerlerde itaat edilmesi onlara yardımcı olunması gerektiği belirtilmektedir. Onlara gösterilen hürmetin icâzeti veren bir üst makama itaat ile aynı olacağı konusuna vurgu yapılmaktadır.

7. Nazmi Erdem tarafından gelen icâzetnâmelerde seyyidlik ve soy vurgusu görülmektedir. “Sarı İsmâil sülalelerinden Sıcağlı karyesinde vâki’ Muhammed Dede evlâdlarından es-Seyyid Kâsım” gibi ibarelerle soy bağının önemi dolaylı şekilde ifade edilmektedir.

8. Emre Şengül’den gelen icâzetnâmede yetki belgesi anlamına gelen “Ehîlnâme” tabiri kullanılmaktadır. Ayrıca “Şeyh Mehmed Saadeddin evlatlarından Arap Ali-zâde Âşık Hasan ve İsmail Efendiler karyelerinizden gelen intihâb üzerine ve evvelce asıllarında Babalık olduğu mezkûr intihabnâmeden anlaşıldığı üzere” cümlesinde “Seyyid” kelimesi olmamasına rağmen soya dayalı bir mürşidlik sistemi olduğu gözlenmektedir. Bunun yerine “Asıllarından babalık olduğu” ibaresi de ayrıca düşündürücüdür. Çünkü Alevilikte “Baba” yerine “dede, seyyid, pir, mürşid, rehber, mürebbi” ibareleri kullanılmaktadır. Dedebabalığa da bağlı olmadıkları kullanılan üsluptan anlaşıldığına göre nasıl bir statüye konulması gerektiği ayrıca daha ayrıntılı araştırmaya değer bir konudur.

6. Sonuç

19. yüzyıl başlarına gelindiğinde ‘Bektaşî’ dünyasında iki ana damar iyice belirginleşmiştir. Birinci damar tarikat anlamında Bektaşîliği temsil etmekte olan tekke merkezli gruplardır. Bunlar esas olarak tekkelerde yaşayan ve Bektaşî usulüne göre seyr ü sülûk gerçekleştiren dervişlerden oluşmaktadır. Ancak tekkelerin yakın çevrelerinde özellikle vakıfları içinde yaşayan ve tekkelerin maddi ve manevi etki alanı altında kalan köylüler de bu gruba dâhil edilebilir (Yıldırım: 2010/55:42).

Bu çalışmaya konu olan belgeler incelendiğinde Allah’a, Kuran-ı Kerim’e, peygambere ve hadislere nasıl bakıldığı, irşadın önemi, insan ilişkileri, dönemin değer yargıları, mürşid talip ilişkileri hakkında pek çok bilgiye rastlanmaktadır. Ayrıca, Çelebilerin toplumu yönlendirecek olan dedelerin tayini konusundaki organizasyonları hakkında da fikir vermektedir. Birinci icâzetnâmeden anlaşılacağı üzere Hacı Bektaş Dergâhı’nda Dede babalık sistemi de olduğundan dedelere verilen icâzetnâmelerin onlar tarafından da tanındığını ve imzalarının bulunduğunu görmekteyiz. Burada yer vermediğimiz Bektaşî babalarına ait icâzetnâmelerde ise sadece Dede baba ve Halife babaların imzaları bulunmaktadır. Bu da Bektaşîler ile Çelebiler ve Ocaklıların belgelerini ayırt etmede önemli bir özellik olarak görünmektedir. İkinci icâzetnâme Abdülvâhid Dede tarafından mühürlenmiştir ve Çelebilerin adı geçmemektedir. Diğer üç icâzetnâmede ise Çelebilerin imzaladığı ve yetki verdiği anlaşılmaktadır.

Bu tür belgelerin dönemin değer yargılarına, günümüz Alevîlik ve Bektaşîliğinin İslamiyeti nasıl algıladığı konusuna ışık tutacaktır.

Kaynaklar

Sözlü Kaynaklar

- KK-1 Mustafa İyidoğan, Sivas 1942, Sanat Okulu, Elektrik Teknisyeni (01.12.2010)
 KK-2 Emre Şengül, Ankara 1988, Üniversite, makine Mühendisi, (12.12.2016)
 KK-3 Nazmi Erdem, Ordu 1964, İşletme Bölümü, Mali Müşavir, (22.01.2017)

Yazılı Kaynaklar

- Akın, Bülent. (2014): “Alevî Ocakları ile ilgili Tespit Edilebilen En Eski Tarihli Belge: Ağuçen Ocağı Şeceresi”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi* 70, 15-38.
- Birdoğan, Nejat. (1992). *Anadolu ve Balkanlar’da Alevî Yerleşmesi Ocaklar-Dedeler Soyağaçları*. İstanbul: Mozaik Yayınları.
- Ekinci, Mustafa. (1997): *Erdebil Tekkesi’nin Kuruluşu, Gelişmesi ve Anadolu’daki Dini ve Siyasi Faaliyetleri*, Doktora Tezi, Şanlıurfa 1997
- Karakaya-Stump, Ayfer. (2006). “Sinemilliler Bir Alevî Ocağı ve Aşireti”. *Kırkbudak* 6, 19-59.

- Kaygusuz, İsmail. (2005). İslâm İmparatorlukları Tarihinde İktidar Mücadeleleri ve Aleviliğin Doğuşu. İstanbul: Su Yayınevi.
- Koca, Şevki. (1999). *Es-Seyyid Halife Turgut Koca Baba Divanı*. İstanbul: Nazenin Yayıncılık Ltd. Şti.
- Koçu, Reşat Ekrem. (1960). *Osmanlı Padişahları*. İstanbul: Nebioğlu Yayınevi.
- Küçükyağcı, Erdal. (2010). *Turna'nın Kalbi, Yeniçeri Yoldaşlığı ve Bektaşilik*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Noyan, Bedri. (2005). *Alevilik Bektaşilik Nedir?* Ankara: Ardıç Yayınları, Cilt 6.
- Noyan, Bedri. (1998). *Alevilik Bektaşilik Nedir?* Ankara: Ardıç Yayınları. Cilt 1.
- Noyan, Bedri. (2010). *Bütün Yönleriyle Alevilik Bektaşilik Nedir?* Ankara: Ardıç Yayınları, Cilt 8.
- Öz, Baki. (2004). *Çağdaşlaşma Açısından Tarikat Ve Tekkelerin Kapatılma Olayı*. İstanbul: Can Yayınları.
- Şakir, Ziya. (1952). *Mezhepler Tarihi ve Şah İsmail*. İstanbul: Maarif Kitaphanesi Matbaası
- Yalçın, Alemdar; Yılmaz, Hacı. (2017). *Bir Oymağın Kültürel Kodları: Koreşanlılar*. Ankara: Gece Yayınları.
- Yıldırım, Rıza. (2010). "Bektaşî Kime Derler? Bektaşî Kavramının Kapsamı ve Sınırları Üzerine Tarihsel Bir Analiz Denemesi". *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi* 55, 23-58.

EKLER:**EK 1: İCÂZETNÂMELERİN LATİN HARFLERİ İLE YAZILIŞI****Ek 1.1. İcâzetaâme 1**

Zâlike takdirü'l-azîzi'l-alîm, nasrun min-allâh ve fethun karîb ve beşşiri'l-mü'minîn yâ Muhammed yâ Ali hayrû'l-beşer, Allahümme sallî 'alâ-nûr-i Muhammedi'l-Mustafa Allahümme sallî 'alâ-nûri'l-imâm Aliyyü'l-Mürteza, Allahümme sallî 'alâ-Hatîceti'l-Kübrâ, Allahümme sallî 'alâ-Fâtümâti'z-Zehrâ, Allahümme sallî 'alâ-seyyidinâ nûru'l-Îmâm Hasan hulk-ı [Rızâ], Allahümme sallî 'alâ-seyyidinâ nûru'l-Îmâm Hüseyin şehid deşt Kerbelâ, Allahümme sallî 'alâ-seyyidinâ nûru'l-Îmâm Zeynu'l-Âbidîn çardeh-i ma'sûm-ı pâk, Allahümme sallî 'alâ-seyyidinâ nûru'l-Îmâm [Muhammed Bâkir] Allahümme sallî 'alâ-seyyidinâ nûru'l-Îmâm Câferu's-Sâdik Allahümme sallî 'alâ-seyyidina nûr-i Îmâm Musa Kâzım, Allahümme sallî 'alâ-[seyyidina nûru'l-Îmâm Ali Rızâ, Allahümme sallî 'alâ-seyyidina] nûru'l-Îmâm Muhammed Takî, Allahümme sallî 'alâ-seyyidinâ nûru'l-Îmâm Ali Nâkî, Allahümme sallî 'alâ-[seyyidina nûru'l-Îmâm Hasanu'l-Askeri, Allahümme sallî 'alâ-seyyidinâ nûru'l-Îmâm Muhammed Mehdi sâhibü'z-zamân kutbu'd-devrân huccetu'l-burhân salavâtullâhi aleyhim ecma'in evvelin âhîrin zâhîrin bâtinin et-tâhîrin lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ€ Zülfikâr Bismillâhirrahmânirrahîm ve bihi nesta'in. Elhamdü'llâhillezi ce'ale kulûbe'l-ârifin huzinet bi-zîneti'l-ulûmi'l-mahzûnet kâne 'alâ zâlike kadîran ev kasseme'l-ma'rifete [bi-mertebetihî] ve kîlen ve kesîran ev kuhhile uyûnu'l-âlemîn bi-kemâli kehlî'r-ru'yeti atûfen lehüm ve nasîran lehüm ev fetehu'l-semâu'l-müştakîn sagîran ve kebîran el-istimâ'u ismü'l-ma'şûketi hâlen ve kâlen ve halakaküm alâ sûretin ve leyse fi hâli hâlkîhi ehaden mübeşşîran hüvâ'llahü'lezi lâ ilâhe illâ hû âlimu'l-gaybi ve ş-şehâdeti hüve'r-rahmânirrahîm ehâde ve lehu bi-mücebi's-serâ'ir [kulûbi] i's-sidreti'l-hâvireti fi handesin zulmi'l-leyli ilâ tarafîn küli bihârin ve hiye an tahte arzen sıratü'l-emzâci'l-mütalatimeti fi'l-bihâri eşhedü en lâ illâhe illâ'llâhu vahdehu lâ-şerike leh ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve resûluhu. Erselehü nebiyyen ve ce'ale beyne'l-enbiyâ ve'l-kudreti ve hazîneti sallallahu ve alâ âlihî ve [ev]lâdihî ve eshabihî ve ezvâcîhî ve sellim teslimen ebeden dâimen kesîran. Kâle 'aleyhi's-selâm "Ashâbi ke'n-nucûmi bi-eyyihim iktedeytüm ihtedeytüm ve kâle 'azze ve celle men kâle "nasrun minallâhi ve fethun karîb" ve kale 'aleyhi's-selâm lâ yezâllüllâhi teâlâ fi hâcetin li-abdihî mâdâme'l-abdü fi hâceti ehîhî'l-müslim ve kâle [Ali bin] Ebî Tâlib kerremallahu veche's-şuyûhu selâsetün et-tevâzu inde'd-devleti ve'l-avfu inde'l-kudreti ve'l-atıyyetu' ve kâle sultanü'l-muhakkikîn ve kutbu'l-aktâbî fi'l-âlemîn Hâcî Bektaş-ı Velî el-Horasanî kuddise sırrıhu'l-azîz şemmetu ma'rifetin hayrun min-kesîri'l-amel şeyhu'l-âlem bi'l-mâli ve şeyhu'l-havâs bi'l-a'mâli ve şeyh hâsü'l-havâs bi'l-ahvâl ve şeyhu'l-evliyâ bi'l-esrâri ve şeyhu'l-a'vâm bi'l-ikmâli ve şeyhu'l-havâs bi'l-ahvâl ve şeyhu'l-havâs bi'l-esrâr ve musallîn şeyhun an-yekûne abden fi-gayrihi ve sohbetihî zâlike'l-inkıyâd

bi-emri'llâhi teâlâ ve'l-ictinâb an nevâhi kemâ kâlellâhu te'âlâ 'Vemâ etâkumu'r-resûle fehûzûhû vemâ nehâkûm anhu fentehu evvelu mâ cerâ bi'l-kalemi bi-kudreti'llâhi te'âlâ ve kudreti bismillâhirrahmânirrahîm fe'l-yetlub rabben gayr-i ve en tûmîte nefse'l-levvâmete bi'l-mücahedât ve yuhyi'n-nefse'l-mutmainneti bi'r-riyâzeti sümme yerteka bi'd-derecâtî'l-âliyeti ve'l-merâtibu'l-'ulviyâti ve kîle hıfzû'l-hukûki ve yebzilu'r-ruhu ve'l-kanâ'atu bi-kalîlî'd-dünyâ an kesîrihâ fe-inne kable'l-ma'nâ gayrun min-kesîri'l-ma'nâ yekûlu'llahu te'âlâ celle celâluhû ve amme nevâluhû men amile salihan min-zekerin ve ünsâ fe-hüve mü'minün fe-li-nuhyîhi hayyeten tayyibeten fi'l-hayâtî'd-dünyâ hiye'l-kanâ'atu ve hubbu'l-cû'u ve ba'ze'l-işbâi ve tereke'l-uluvvi ve'r-ref'ü ve hüsnî'l-mütâbati ile'l-hayrâtî ve'l-ictihâdi fi'l-intisâbi ile't-tâati sümme yendericu fi-sufûfî'l-büdelâi ve't-tafdîli min garizi mennânîn ve'l-avfu ve'l-gufrânu limâ şâe min hakikâtî'l-fakri ve'l-gınâ fi'llâhi ve'l- bekâ billâhi hâdimü'l-fukarâ ve'l-mesakîn kutbu'l-ârifin sultânü'l-vâsilîn el-Hâc Bektaş Velî kaddesa'l-lahu sirrehu'l-âlî hazretlerinin tarîkât-i 'aliyyesine müntesib Hafîk kazâsında. Sinekli Karyesi'nde kâ'in Seyyid [Ali] Sultân evlâdlarından Seyyid Veliyü'd-dîn halîfe ibni Seyyid Ali halîfe ibni es-Seyyid Süleymân ibni Seyyid Yılandıcı ibni Seyyid Demir ibni Seyyid Budağ ibni Seyyid Kara Baba Ali ibni Seyyid Şa'ban ibni Seyyid Çoban ibni Seyyid Kara Baba ibni Sersem ibni Seyyid Ali Sultan evlâdlarından Seyyid Veliyüddin halîfêhu edamellahu ömrehû ve berakâtî esrârihi zîde tevfiik ke's-sabâhi ve'r- revâh cemî efâlihî hâlen ve kâlen eceznâhu icâzete'l-mutlakati en yeclise 'ale't- seccâdeti yusalle's-salâtî'l-mefrûzate ve yu'te'z-zekâte'l-vâcibâte 'aleyhi ve yuhicce'l-beyte men isteda'ileyhi sebilen ve yesûme şehri Ramazânî ve yuhtimme's-sâdirîn ve'l-vâridîn ve yecidde'l-ahde ve't-tevbete ba'de't-telkini'z-zikri ve reseme'l-hizmeti ve'l-fukarâ ve'l-mesâkîn ve esnafî'l-halâyık ve'l-müslimîn bi'l-icrâi'l-mikrâsi min-şu'uri't-tayyibîn ve libâsî'l-hırka ve refî'l-âlemi ve iştâfle's-sirâci ve refî'z-zembili bi't-tehlîli ve't-tekbiri ve ba'de zâlik en tevârese li'l-mücizine min-hakikati ve'n-nesebi'l-muttasılı li'l-eşrefî'l-enâmî eslahu's-sülâha ve iftihârî'l-kübrâ halîfe-i zamân Hacı Bektaş Velî kaddese sirrehu el-hafî ve'l-celî hazretlerinin post-nişîn tekye-nişîn el-Hâc Nebî Dede Baba edâmallâhu ömrehû ve ba'de zâlike en tevârese min-hakkaâtî'n-nesebi'l-musallî ilâ eşrefî'l-enâm eslehu's-sülâhâi [ve iftihârî'l-kübrâ ve hubbî'n-neseb şeyhu'z-zamân sâhib-seccâde kutbu'l-pîrân mâlikü ilme'l-yakîne ve mürşîdihû hakke'l-yakîn hâdimü'l-fukarâ ve'l-mesâkîn es-Seyyid eş-Şeyh Feyzullah edâmallâhu ömrehû] ve berakâtihî ve ba'de zâlike en tevârese Şeyh Abdüllâtîf Efendi rahmetullâhi 'aleyhi rahmeten vâsî'aten ve ba'de zâlike en tevârese li'l-mütâbâti es-Seyyid Şeyh Bektaş Efendi rahmetu'llâhi 'aleyhi rahmeten vâsî'aten ve ba'de zâlike en tevârese Şeyh el-Hâc Feyzullah Efendi rahmetullâhi 'aleyhi rahmeten vâsî'aten nevvê'llâhu merkadehû ve ba'de zâlike en tevârese Şeyh Ali Efendi rahmetu'llâhu 'aleyhi rahmeten vâsî'aten nevverallâhu merkadehû ve ba'de zâlike en tevârese Şeyh Elvan Efendi rahmetu'llâhi 'aleyhi rahmeten vâsî'aten ve ba'de zâlike en tevârese eş-Şehîd Şeyh Abdülkâdir Efendi rahmetu'llâhi 'aleyh nevvera'llahu merkadehu ve ba'de zâlike en tevârese eş-Şeyh Hüseyin Efendi rahmeten aleyhi ve ba'de zâlike en tevârese

Şeyh el-Hâc Zülfikâr Efendi rahmetu'llâhi aleyhi ve ba'de zâlike en tevârese Şeyh Yusuf Efendi zehir-nûş rahmetu'llahu alleyhi rahmeten vâsi'aten nevvare'llâhu merkadehû ve ba'de zâlike en tevârese eş-Şeyh Kâsım Efendi rahmetu'llâhu 'aleyhi ve ba'de zâlike en tevârese eş-Şeyh Hasan Efendi rahmetu'llâhu 'aleyhi ve ba'de zâlike en tevârese eş-Şeyh Bektaş Efendi rahmetu'llâhu 'aleyh ve ba'de zâlike en tevârese eş-Şeyh Kalender Efendi rahmetu'llâhu 'aleyh ve ba'de zâlike en tevârese eş-Şeyh Mürsel Bali Efendi rahmetu'llâhu 'aleyh ve ba'de zâlike en tevârese eş-Şeyh Resûl Efendi rahmetu'llâhu 'aleyhi ve ba'de zâlike en tevârese eş-Şeyh Bektaş Efendi rehmetu'llâhu 'aleyhi ve ba'de zâlike tevârese eş-Şeyh Yûsuf Bâlî Efendi rahmetu'llâhu 'aleyh ve ba'de zâlike en tevârese eş-Şeyh Mahmûd Efendi rahmetu'llâhu 'aleyhi ve ba'de zâlike en tevârese eş-Şeyh İskender Efendi rahmetu'llâhu 'aleyh ve ba'de zâlike en tevârese eş-Şeyh Genç Kalender Efendi rahmetu'llâhu 'aleyh ve ba'de zâlike en tevârese eş-Şeyh Resûl Bâlî Sultan rahmetu'llâhu 'aleyhi ve ba'de zalike en tevârese eş-Şeyh Sultânü'l-Budalâ, sâhibü'l-burhân sırrı Yezdân Balım Sultan kaddesa'llâhu sırrahu'l-aziz ve ba'de zâlike en tevârese eş-Şeyh Mürsel Baba Sultan nevvare'llâhu merkadehû ve ba'de zâlike en tevârese eş-Şeyh Hızır Lâle Sultân nevvare'llâhu merkadehû ve âlihi min-veledihî's-sâlik ve'n-nâsiki'l-muhtaç ilâ rahmeti'llâhi te'âlâ min-sultânî'l-kâmili mükemmel Şeyhu's-Semadânî kutbu'l âlem sâhibu ilmü'l-ledünni el-Hâc Bektaş Velî el-Horasânî kaddesa'llâhu sırrahu'l-hafî ve'l-celî ibni Sultân İbrahim Sâni ibni Sultân Mûsâ es-Sânî ibni Sultân İbrahim Mükerreremü'l-Mücabû'l-İmâm Mûsâ Kâzım ibni İmâm Câfer Sâdik ibni İmâm Muhammed Bakır ibni İmâm Zeyne'l-Âbidîn ibni İmâm Hüseyin ibni İmâm Ali kerrema'llâhu veche feteha ebvâben fethan kariben fi-tarîkât-i sâlik el-Hâc Bektaş Velî ve mürşîdihü Sultân Hoca Ahmet Yesevî rahmetu'llâhi 'aleyh ibni Muhammed Hanefî ibni İmâm Ali fi-tarîkâtî's-sâlik Hoca Ahmet Yesevî ve mürşîduhü İmâm Ali ibni Mûsâ Rıza ve mürşîduhü İmâm Mûsâ Kâzım ve mürşîduhü İmâm Câfer Sâdik ve mürşîduhü İmâm Muhammed Bâkır ve mürşîduhü İmâm Zeynü'l-Âbidîn ve mürşîduhü İmâm Hüseyin ve mürşîduhü İmâm Ali kerema'llâhu veche ve mürşîduhü Hazret-i Sultân fahri kâinât ve mefhâri mevcûdât Muhammed Mustafa salavatu'llâhi 'aleyhim ecma'in ve mürşîduhü Cebrâili Emîn ve mürşîduhü peyki Hüdâyı Rabbu'l-âlemîn celle celâluhü ve 'amme nevâluhü temmet bi-avni'llahi te'âlâ sebebi tahrîri kitâb ve mûcibi tasdîri hitâb oldur ki, cediti azîzim sultânü'l-ârifini ezeli ve bürhânü'l-âşîkânî lem yezel Hazreti Hünkâr el-Hâc Bektaş Velî kaddesa'llâhu sırrahu'l-hafî ve celî hazretlerinin tarîkât-ı 'aliyyesine müntesib Hafîk kazasında Sinekli Karye'sinde kâ'in Seyyid Ali Sultân evlâdlarından Seyyid Ali halife oğlu Seyyid Velîyyüddîn tarîkâtı evliyâyı kabul idüp yedine sofra ve çerâğ ve seng, tığ ve izni icâzet ve inâbet virildi ve halîfelik safâ ve nazar olundu ve dahi havâlet virildi. Mürîd tutuna ve muhib edine ve tarîki evliyâyı zinde tutup tarîkât erenleri buna mâni'i-râfi olmayalar. Mûcib-i icâzetnâmemiz ile âmil oluna ve's-selamu 'alâ meni't-tebe'a'l-Hüdâ bi-avni'llâhi te'âlâ rabbi'l-âlemîn hurrira fi'l-yevmi erba'a 'aşere min-şehri Şâbân sene erba'a ve selâsün ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-Hâzirûn

Hâdimü'l-Fukarâ Halife es-Seyyid Nebî Dede Baba Post-nişini Hacı Bektaş Veli

Hâdimü'l-Fukarâ es-Seyyid Mehdî Baba Türbedâr-ı Hazreti Pîr Hacı Bektaş Veli

Hâdimü'l-Fukarâ Aşçı Halife İbrâhim Baba, Hacı Bektaş Veli

Hâdimü'l-Fukarâ Halife es-Seyyid Halife Etmekçi Ahmed Baba Hazreti Pir Hacı Bektaş Veli

ed-Dâî Mehmed Hadullah Çelebi min-evlâdı Hacı Bektaş Veli

ed-Dâî Mustafa Çelebi min-evlâdı Hacı Bektaş Veli

ed-Dâî Kalender Çelebi min-evlâdı Hacı Bektaş Veli

ed-Dâî Sunullah Çelebi min-evlâdı Hacı Bektaş Veli

ed-Dâî Dede Çelebi min-evlâdı Hacı Bektaş Veli

ed-Dâî Halil Çelebi min-evlâdı Hacı Bektaş Veli

ed-Dâî³

Ek 1.1.2. İcâzetnâme 1'in Günümüz Türkçesine Aktarımı

Bu, her şeyi bilen ve yüce olan Allah'ın takdiridir. Yardım Allah'tandır ve fetih yakındır, inananlara müjdele, ey Muhammed, ey Ali, ey insanların en hayırlısı. Allah'im, selâm ve salât Muhammed Mustafa'ya, Aliyye'l-Murtaza'ya olsun. Allah'im, selâm ve salât Hatîcetü'l-Kübra'ya, Fâtîmatü'z-Zehra'ya, İmâm Hasan Hulk-ı Rıza'ya olsun. Allah'im, selâm ve salât Kerbelâ Şehidi İmâm Hüseyin'e olsun. Allah'im, selâm ve salât İmâm Zeynel Âbidin'e, İmâm Muhammed Bakır'a, İmâm Cafer Sâdık'a, İmâm Musa Kâzım'a, İmâm Ali Rıza 'ya, İmâm Muhammed Taki'ye, İmâm Ali Nakî'ye, İmâm Hasan Askeri'ye ve zamanın sahibi, tüm zamanların en yüce kişisi İmâm Muhammed Mehdî'ye ve gelmiş geçmiş bütün iyi ve temiz kimselerin üzerine olsun. Ali'den başka yiğit, Zülfikar'dan üstün kılıç yoktur. Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adıyla başlar ondan yardım dileriz. Âriflerin kalplerini gizli ilimlerle süsleyen Allah'a şükürler olsun. Marifeti kendisi derecelere ayırdı.b Bu taksimatın sonucu olarak bazıları için marifeti az, bazıları için ise marifeti çok denildi. O, bilgiyi insanların seviyelerine göre az veya çok dağıtır. Şefkat ve inayetin bir göstergesi olarak âlimlerin gözlerine rüyet sürmesi çektii. Küçük büyük tüm özleyenlerin kulaklarını sevdiklerinin söz ve davranışlarını anlamaya açar. Şunu müjdeleyerek sizi daha önce hiç kimsenin yaratılmadığı bir şekilde yarattı. O Allah ki ondan başka ilah yoktur ve görünen ve görünmeyen her şeyi bilen, esirgeyen ve bağışlayan odur. Sırlarla donatılmış kalbi göğüslere koydu. Bir hendese ilmiyle geceleri yol gösterdi. Denizlere dalgalar verdi. Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed Mustafa'nın onun peygamberi olduğuna şahadet ederim. O peygamber ki Allah onu peygamber olarak göndermiş, peygamber arasında da kudret ve sırlar hazinesi olarak donatmıştır. Selam ona ve

³ Yırtık olduğundan okunamadı

onun evlatlarına, arkadaşlarına, hanımlarına olsun. Peygamber efendimiz buyurdu ki “Benim ashabım yıldızlar gibidir hangisine uyarsanız doğru yolu bulursunuz.” Allah Teâlâ buyurdu ki “Yardım Allah’tandır ve fetih yakındır. Peygamber buyurdu ki “Bir kul müslüman kardeşinin yardımına koştuğu sürece Allah’ta onun yardımına koşar”. Ali bin Ebu Talib şöyle buyurdu: “Büyüklik üç çeşittir; iktidar olunca tevazu göstermek, güç sahibi iken affetmek ve varlıklıyken bağış sahibi olmak” Allah’a yakın olanların sultanı kutbu’l-aktab Hacı Bektaş Velî Hazretleri buyurdu ki “Az bilgi, çok ibadetten daha hayırlıdır.” Dünyanın büyüklüğü mal ile seçkin kişilerin büyüklüğü ameller ile seçkinlerin seçkini kişilerin büyüklüğü ise, halleri iledir. Sırlarıyla büyüklük sahibi olan özel insanlar öyle bir insandır ki, kendinden başkası için gayret eder, etrafını aydınlatır. Doğru yoldan çıkmaz. Bu yol, Allah’ın emrine boyun eğmek ve onun yasaklarından çekinmektir. Allah buyurdu ki, Peygamber size ne getirmiş ise onu alın, neyi yasak etmiş ise ondan kaçının ve ona itaat edin. Allah’ın yüce kudreti ile kalemlle yazılan ilk şey, “Bismillâhirrahmânirrahîm”dir. Kim başına gelen bir kaza veya belaya karşı sabır göstermezse, bu yeryüzünden çıksın ve kendine Allah’tan başka bir ilah bulsun. Şâyet kötülüğü ayıplayan nefsi terbiye ederek öldürürse ve nefsi mutmainnesini çile ile diriltirse, yüce derecelere nail olur. Denildi ki, hakların korunması, ruhun gereği gibi çalışmasıyla ve aza kanaat etmekle olur. Allah buyurdu ki: kadın ve erkeklerden kim iyi işler işlerse o, inanmıştır. Bir kişi iyi bir hayat yaşamak isterse, kanaatkâr olsun, açlığa tahammül edip, çok yemeyi bıraksın, iyilik yapıp ibadete devam etsin. Böylece Allah katında kıymeti olanların safına katılmış olur. Fakirlerin hizmetçisi, evliyanın sultanı Hacı Bektaş Velî’nin yüce tarikatine bağlı Sinekli Köyü’nde bulunan Seyyid Ali Sultan evlatlarından Veliyyüddin halife oğlu Seyyid Ali Halife ibni es-Seyyid Süleymân ibni Seyyid Yılanıcı ibni Seyyid Demir ibni Seyyid Budağ ibni Seyyid Kara Baba Ali ibni Seyyid Şa’bân oğlu Seyyid Çoban oğlu Seyyid Kara Baba oğlu Seyyid Sersem oğlu Seyyid Ali Sultan evlâdlarından Seyyid Veliyyüddin’e, -Allah ömrünü uzun etsin ve sırlarını artırsın- icâzet vererek, posta oturmasını, farz olan namazları kılıp, zekât verip, gücü yetenleri hacca göndermesini, ramazan orucunu tutmasını ve talipleri bu konularda aydınlatmasını, gelen ve gidenlere hizmet etmesini, tevbe verenlerin tevbesini almasını, hırka giydirmesini ve çerağ yakmasını bu icâzetimizle istedik. Ondandır temiz soy sahibi, iyilerin en iyisi, büyüklerin övünç duyduğu zamanının halifesi Hacı Bektaş Hazretlerinin post-nişini ve tekye-nişini olan el-Hâc Nebî Dede Baba Allah ömrünü uzun etsin-, ondan sonra temiz soy sahibi, yüce kişilerin iftihar, zamanının şeyhi, seccâde sahibi, manevi ilim sahibi, hakiki mürşid, miskinlerin ve fakirlerin hizmetçisi şeyhlerin efendisi eş-Şeyh Feyzullah-Allah ömrünü uzun etsin-, tevarüsen ondan sonra Şeyh Abdülâtif Efendi -Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin. Ondandır Şeyh Bektaş Efendi -Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin-, ondan sonra Şeyh el-Hâc Feyzullah Efendi -Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin-, ondan sonra Şeyh Ali Efendi -Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin- ondan sonra Şeyh Elvan Efendi, Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin- ondan sonra Şeyh Abdülkadir Efendi -Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin ondan sonra Şeyh Hüseyin Efendi- Allah ona geniş

rahmetiyle rahmet eylesin-, ondan sonra onun Şeyh Hacı Zülfikar Efendi-Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin, ondan sonra zehir içen Şeyh Yusuf Efendi Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin ve kabrini nurlandırın, ondan sonra Şeyh Kasım Efendi, -Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin -, ondan sonra yerine geçen Şeyh Hasan Efendi, Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin, ondan sonra Şeyh Bektaş Efendi, Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin-, ondan sonra Şeyh Kalender Efendi, Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin. Ondan sonra Şeyh Mürsel Balı Efendi, Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin. Odan sonra Şeyh Resul Efendi, Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin. Ondan sonra Şeyh Bektaş Efendi -Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin -, ondan sonra Şeyh Yusuf Balı Efendi Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin-, ondan sonra Şeyh Mahmud Efendi -Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin -, ondan sonra Şeyh İskender Efendi -Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin-, ondan sonra Şeyh Genç Kalender Efendi Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin -,ondan sonra Şeyh Resul Balı Sultan-Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin -,ondan sonra zamanın sahibi, abdalların sultanı Allah'ın büyük sırrı Balım Sultan, Allah sırrını yüceltsin, ondan sonra Şeyh Mürsel Baba Sultan -Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin ve kabrini nurlandırın, ondan sonra Şeyh Hızır Lale Sultan -Allah ona geniş rahmetiyle rahmet eylesin, onun ve ona mensup olanların kabirlerini nurlandırın-. Kamillerin Sultanı, âriflerin kutbu, ilâhî ilim sahibi Horasanlı Hacı Bektaş Velî, Allah onun sırrını kutsasın. Onun babası Sultan İbrahim Sâni, onun babası Sultan Musa Sâni, onun babası Sultan İbrahim el-Mükerremü'l-Mücâb, onun babası İmam Musa Kâzım onun babası Cafer Sâdik onun babası Muhammed Bâkır onun babası Zeynü'l-Abidin onun babası İmam Hüseyin onun babası İmam Ali-Allah onu şereflendirsin ki Hacı Bektaş Velî Hazretleri'nin tarikâtına giren müritlerine güzel kapılar açmıştır. O Hacı Bektaş ki onun mürşidi Hoca Ahmet Yesevî'dir Allah ona rahmet eylesin ki o Hazret-i Ali'nin oğlu Muhammed Hanefî'nin soyundandır. Hoca Ahmed Yesevî'nin mürşidi İmam Ali oğlu Musa Rıza, onun mürşidi İmam Musa Kâzım onun mürşidi İmam Cafer Sâdik onun mürşidi İmanı Muhammed Bâkır onun mürşidi Zeynü'l-Abidin onun mürşidi İmam Hüseyin onun mürşidi İmam Ali -Allah onu şereflendirsin- onun mürşidi kainatın övünç vesilesi ve başlarımızın tacı Muhammed Mustafa -Selam ve Allah'ın bereketi hepsinin üzerine olsun- onun mürşidi Cebraili Emin'dir ve Allah'tan haber getirendir. Bir ve tek olan âlemlerin rabbi Allah'dır (şâni ve yüceliği artsın ve onun bağışı herkesi kapsasın).

Bu belge Allah'ın yardımıyla tamam oldu. Bu belgenin yazılış nedeni şudur: Âriflerin, sultanı, âşıkların önderi Sultan Hacı Bektaş Velî-Allah onun gizli ve açık tüm sırlarını yüceltsin. Hacı Bektaş Velî hazretlerinin yüce tarikâtına bağlı Hafik kazası Sinekli Köyü'nde bulunan Seyyid Ali Sultân evlâdlarından Seyyid halife oğlu Seyyid Velîyüddin, evliyanın yolunu kabul edip kendisine sofrâ, çerağ, kılıç - taş (Horasan taşı ve tahta kılıç) ve icâzet verilerek halifelîğe lâayık görüldü. Müridler kendisine itaat etsin ve ondan faydalansınlar. Hiçbir tarikât ereni bu görevinde

kendisine engel olmasınlar. Bu belge âlemlerin yaratıcısı yüce Allah'ın yardımıyla 14 Şaban 1234 tarihinde

(8 Haziran 1819)

Orada hazır bulunanlar

Hâdimü'l-Fukarâ Halife es-Seyyid Nebî Dede Baba Post-nişini Hacı Bektaş Veli

Hâdimü'l-Fukara es-Seyyid Mehdi Baba Türbedârı Hazreti Pir Hacı Bektaş Veli

Hâdimü'l-Fukara Aşçı Halife İbrâhim Baba, Hazreti Pir Hacı Bektaş Veli

Hâdimü'l-Fukara Halife es-Seyyid Halife Etmekçi Ahmed Baba Hazreti Pir Hacı

Bektaş Veli

ed-Dâî (Duacı) Mehmed Hamdullah Çelebi Hacı Bektaş Veli evlatlarından

ed-Dâî (Duacı) Mustafa Çelebi, Hacı Bektaş Veli evlatlarından

ed-Dâî (Duacı) Kalender Çelebi, Hacı Bektaş Veli evlatlarından

ed-Dâî (Duacı) Sunullah Çelebi, Hacı Bektaş Veli evlatlarından

ed -Dâî (Duacı) Dede Çelebi Hacı Bektaş Veli evlatlarından

ed-Dâî (Duacı) Halil Çelebi, Hacı Bektaş Veli evlatlarından

Ek 1.2 İcâzetnâme 2

Kutluşâr Sarısu Bulgurcu Kösrelik karyesinde bulunan muhibbânlar tarafından

Bismillahirrahmanirrahim

Azizim,

Şeyh Mehmed Saâdeddin evlatlarından Arap Alizâde Âşık Hasan ve İsmail Efendiler karyelerinizden gelen intihâb üzerine ve evvelce asıllarında Babalık olduğu mezkûr intihâbnâmeden anlaşıldığı üzere bu kere ana Ehi'l-nâmeleri yedine virilerek ber-mûcebi emr haklarında mu'âvenet, gösterilecek hürmet bizleredir. Ve kendilerinin oğullarından baba halifesinin evlatları olduğu bizce malumdur. Bâkî cümleye ...

17 Mayıs 1315

Hacı Muradzâde oğullarından halifenin babası olduğu anlaşılmıştır.

Kara Kadir 1281

Mühür - (Abdülvâhid Dede)

Ek 1.2.1. İcâzetnâme 2'nin Günümüz Türkçesine Aktarımı

Kutluşâr Sarısu Bulgurcu Kösrelik köyü halkı tarafından

Bismillâhirrahmânirrahîm

Azizim,

Şeyh Mehmed Saâdeddin evlatlarından Arap Ali oğlu âşık Hasan ve İsmail

Efendiler köyünüz halkı tarafından seçilerek gelen evvelce de asıllarında Babalık olduğu bilindiği ve yazdığımızdan da anlaşıldığı üzere bu defa Ehi'l-nâmeleri (yetki belgeleri) ellerine verildi. Kurallarımız gereği onlara yardımcı olmanız gerekir. Onlara gösterilecek hürmet bizleredir ve kendilerinin oğullarından baba halifesinin evlatları olduğu bizce malumdur. Bâkî cümleyle ...

17 Mayıs 1315

Hacı Muradzâde oğullarından halifenin babası olduğu anlaşmıştır.

Kara Kadir 1281

Mühür - (Abdülvâhid Dede)

Ek 1.3. İcâzetname 3

Elhamdü'l-lâhi'l-lezî zeyyene semâe sudûri'l-ârifin bi-kevâkib esrâri'l-hakâik ve'l-'irfân ve nevvere mişkâte kulûbi's-sâlikîn bi-envâri'l-hidâyeti ve'l-ikân ve's-salâtu ve's-selâmu 'alâ resûlinâ Muhammedin ve 'âlihi't-tayyibîn et-tâhirîn ecma'în. 'Ammâ ba'de evrenği vilâyet ve sadr-arâyı encümeni kutbiyyet memhûri't-tarîkât ve'l-hakîkât, sülâlei tâhire hayrû'l-beşer zidei evlâd eimmei isnâi 'aşer selamullâh fi külli yevmü musahhar. Ya'ni cecdi 'âlâmız kutbü'l-ârifin gavse'l-vâsilîn sultânü'l-ârifin Hünkâr el-Hâc Bektaş Veli kuddise sırreh'ul-'âlâ efendimiz hazretlerinin tarîkâti 'aliyyesi hulefâlarından Sarı İsmail evlâdlarından Kâsım Çelebi oğlu İsmail ve Ali tarafımıza gelüp yüz sürüp feryâdın idüp cânu başına safâ nazar duâ olunub merkûm İsmail Çelebi babası yerine tâlibdir. Üzerine mürebbî nasb olunub ve Ali Çelebi rehber nasb olunub kâidei mer'iyemiz üzere yedlerine iş bu icâzetnâmei tarîkat i'tâ olunmuşdur. İmdi tâlibler siz ma'lûmlarınız ola ki, merkûmân Seyyid İsmail Çelebiyi mürebbî bilüp ve Seyyid Ali Çelebiyi rehber bilüp ber-mucebi icâzetnâmei tarîkatı 'aliyyeye itaât ve inkiyâd ve hizmet eyleyüb emri mürşidânemize itaât birle nefsi bend ve nutkumuzu hak bilüb itâat ve inkiyâd üzere olanların yüzleri ak ola şefâati enbiyâyı 'azâm 'aleyhi's-selâm ve himmeti evliyâi e'izzei kirâmına nâ'il olalar ve'selâmu 'alâ meni't-tebeâ'l-Hudâ.

Fi sene 21 L (Şevvâl) 252 - Fi sene 27 R (Rebiü'l-âhir) 1252

Hâdimü'l-Fukarâ es-Seyyid Şeyh Celâleddin an-evlâdı Hacı Bektaş Veli Efkâru'l-Verâ Hâdimü'l-Fukarâ es-Seyyid Mehmed Hamdullah Evladu Hacı Bektaş Veli

Ek 1.3.1. İcâzetnâme 3'ün Günümüz Türkçesine Aktarımı

Âriflerin kalplerini ilim hazinesi, hakikat ve irfan nuruyla ile nurlandıran Allah' a hamd olsun. Salât ve selam yüce peygamberimiz Muhammed Mustafa'ya ve onun ev halkına olsun. Âriflerin kutbu velâyet tahtının sahibi, On İki İmamların evladı Hacı Bektaş Veli Hazretlerinin yüce tarîkâtine bağlanmış olan olan halifelerinden

ve büyük evliyalarından Sarı İsmail sülalesinden Kasım Çelebi oğlu İsmail ve Ali bize gelip feryat ederek ziyaret etti. İsmail Çelebi babasının görevini üstlenmeğe taliptir. Bunun üzerine kendisi mürebbilik, Ali Çelebi de rehberlik hizmetini yapabilmesi için usulümüz gereği tarikat icâzetnâmesi kendi ellerine verilmiştir. Şimdi siz ey talipler Seyyid İsmail Çelebi'yi mürebbi, Seyyid Ali Çelebi'yi rehber olarak tanıyın. Yüce tarîkâtımızın belirlediği sınırlar içinde hizmet edenlerin, itâatkâr olanların yüzleri ak, yüce peygamberin şefaatine, evliyanın himmetine nail olsunlar. Allah'a tabi olanlar ancak onlardır.

29 Ocak 1837 - 11 Ağustos 1836

Hacı Bektaş Veli evlatlarından es-Seyyid Şeyh Celâleddin, yaratılmışların en fakiri, fakirlerin hizmetkârı Hacı Bektaş Veli evlatlarından es-Seyyid Mehmed Hamdullâh

Ek 1.4. İcâzetname 4

Bismillâhirrahmânirrahîm

Elhamdüli'l-lâhi'l-lezî hedânâ ilâ tarîki Muhammedin ellezî beasâ'l-lâhü 'ala's-sakaleyni beşîran ve nezîran ve's-salâtu ve's-selâmu 'aleyhi ve alâ âle't-tâhirîn. Ammâ ba'de ceddî 'alâmîz tâcü'l-ârifîn ve kutbü'l-âşîkîn el-Hâc Bektaş Velî kuddise sırrehu'l-âli hazretlerinin âsitânei 'aliyyesinde ziyâreten celbi himmet için tarîkâti 'aliyyeî sâliklerinden eizzei kirâmdan Sarı İsmail Baba kuddise sırrehu evlâdlarından es-Seyyid Kâsım Çelebi vârid olub azîz müşârünileyhi ziyâret idüp et-tarîkât ef'âli mazmûni şerîfi muktezâsınca erkânî evliyâullâhı icrâ idüp azîz müşârünileyh hazretlerinin âsitânesinde mevcûd olan selkâi ilallâha hidmet cihetinden râzî ve hoşnud eyledikde “eş-Şeyh fi kavmihi ke'n-Nebiyi 'alâ ümmetihi” mezkûr es-Seyyid Kâsım Çelebi tarafımızdan safâ nazar olunup erkân icrâ eylediği husûsî icâzetnâme iltimâs eyledikde tarîkâti 'aliyyede tarafımızdan safâ nazar olunup kendüsüne müteallik olan müridlerini ve tâliblerini şerî'atı garrâ âdâbıyla ta'lîm ve tarîkâti 'aliyye ezkârıyla tezkîr kendüsü dahî şerî'atı mutahharra ve tarîkâti aliyyeden taşra hareket etmemek şartıyla tâlibleri ve müridleri rızasında bulunup inkiyâd ve itâat etmek için yedine iş bu icâzetnâme virilmiştir. Hururi fi evvel-i ramazan el-mubârek min sene aşer mietyen ve elf.

Efkaru'l-Verâ, Hâdimu'l-Fukarâ eş-Şeyh es-Seyyid Feyzullâh Seccâde-nişîni Hacı Bektaş Veli evladehû

Ek 1.4.1. İcâzetnâme 4'ün Günümüz Türkçesine Aktarımı

Bismillahirrahmanirrahim

Bize iki emanet bırakarak müjdede bulunan Hazreti Muhammed'e, onun ev halkuna selâm ve bizi hidayete ulaştıran Allah'a hamd olsun. Tarikatın azizlerinden Sarı İsmail Baba evlatlarından es-Seyyid Kasım Çelebi, himmet almak için ceddimiz

âriflerin tâcı, âşıkların kutbu Hacı Bektaş Veli hazretlerinin yüce dergâhına gelip ziyaret etti. Tarikatın usullerini yerine getirerek evliyanın erkânını icra ederek Allah yolunda hizmet amacıyla bizi de razı ve hoşnut etti. “Şeyh cemâati nazarında ümmeti içindeki peygamber gibidir”. Adı geçen Seyyid Kasım Çelebi’ye tarafımızdan safâ nazar edilerek erkân yapılmış ve kendisine icâzetnâme verilmiştir. Kendisine bağlanan tâliplerini şeriatin adabı ve kurallarına göre yetiştirsin. Kendisi de şeriatı mutahhara’nın dışına çıkmaması şartıyla müridlerin rızasını alsın. Bu şartla eline bu icâzetnâme verilmiştir. Bu belge mübârek Ramazan ayının ilk günlerinde 1210 yılında (Milâdi/ Mart 1796) tarihinde yazıldı.

Yaratılmışların en fakiri, fakirlerin hizmetkârı Hacı Bektaş Veli’nin evladı ve Seccâde-nişin es-Seyyid Şeyh Feyzullâh

Ek 1.5. İcazetname 5

Bismillâhirrahmânirrahîm

Elhamdüli’l-lâhi rabbü’l-âlemîn ve’s-salâtu selamu ‘alâ resûlinâ Muhammedin ve âlihi’t-tayyibîne’t-tâhirine ecma’in. Amma ba’de ceddi ‘alâmız kutbü’l-ârifin gavse’l-vâsılîn evrenği velâyet sadr-ârâyı encümeni kutbiyet memhûri’t-tarîkât ve’l-hakîkât⁴ ...sülâlei tâhirei hayrû’l-beşer zidei evlâd eimmei isnâ ‘aşer selamu’l-lâh fi külli yevmin musahharı sultânü’l-muhakkikîn mürşidü’s-sâlikîn Hünkâr Hacı Bektaş Veli kuddise sırrehu’l-âli efendimiz hazretlerinin tarîkati ‘aliyyesine müntesib nazargâhları ve halifelerinden eizzei kirâmdan Sarı İsmâil sülâlelerinden Sıcağlı karyesinde vâki’ Muhammed Dede evlâdlarından es-Seyyid Kâsım⁵... oğulları Seyyid Ali ve Seyyid İsmail nâmunla tarafımıza müteallik olmak hasebiyle merkûmların yedlerine iş bu icâzetnâme tarîkati ifâ ve ecdâdlarına müteallik olan tâlibân muhibbân hânedânı ehli imân mûmâ-ileyh Ali Dede ve İsmail Dede’ye tarîkati ‘aliye erkânı üzere i’taat ve inkiyâd idüb şefâati enbiyâyı a’zâm aleyhi’s-selâm ve himmeti evliyâyı eizzei kirâmdan olası ve’s-selâmu ‘alâ meni’t-tebea’l-hüdâ tahrîren fi yevmi sâdis min-şehri Cemâziye’l-âhir sene tis’a ve erba’ûn ve mieteyn ve elf Efkaru’l-Verâ, Hâdimü’l-Fukarâ es-Seyyid Şeyh Muhammed Hamdullah min-evlâdi Hacı Bektaş Veli

(Mühür)

Seccâde-nişini Hacı Bektaş Veli es-Seyyid Muhammed Hamdullah

Ek 1.5.1. İcazetname 5’in Günümüz Türkçesine Aktarımı

Bismillâhirrahmânirrahîm

Hazreti Muhammed’e, onun ev halkına selâm ve bizi hidayete ulaştıran Allah’a hamd olsun. Âriflerin kutbu velâyet tahtının sahibi, On İki İmamların

⁴ Yırtık olduğundan okunamadı

⁵ Yırtık olduğundan okunamadı

evladı Hacı Bektaş Veli hazretlerinin yüce tarikatine bağlanmış olan halifelerinden büyük evliyalardan Sarı İsmail sülalesinden Sıcağlı köyündeki Mehmet Dede'nin evlatlarından Seyyid Kasım ... oğulları Seyyid Ali ve Seyyid İsmail adındaki kişiler bize geldiler. Tarikat yolunu sürdürmeleri talipleri, muhibleri irşad etmeleri için kendilerine bu icâzetnâme verildi. İman ehli kişiler Ali Dede'ye ve İsmail Dede'ye yüce tarikatın kuralları gereği itaat etsinler ve ona bağlansınlar. Yüce peygamberlerin şefaati ve evliyaların himmeti üzerinizde olsun vesselam. Bu belge 6 Cemâziye'l-âhir 1249 (Milâdî 21 Ekim 1833) tarihinde yazıldı.

Yaratılmışların en fakiri, fakirlerin hizmetkârı Hacı Bektaş Veli'nin evladı es-Seyyid Şeyh Muhammed Hamdullah

(Mühür)

Hacı Bektaş Veli'nin Seccâde-nişîni es-Seyyid Şeyh Muhammed Hamdullah

EK 2. İCÂZETNÂMELERİN ASIL KOPYALARI

Ek 2.1. İcâzetnâme 1

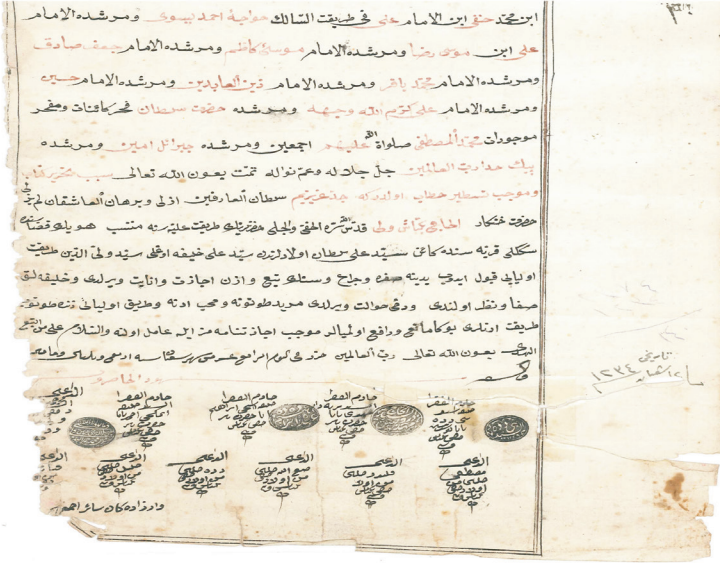
İcâzetnâme 1 (birinci kısım)

افتتحتهم اهتديتم **وقال خير رجل من قال فقص من الله وفتحة حبيب** وقال علي بن ابي طالب
لا يزال الله تعالى **فحاجة لعبيده ما دام العبد في حاجة اخيه للسلم** وقال علي بن ابي طالب
المطلب كثرتم الله وجهه الشيخ ثقة التواضع عند الدولة والنفوس وعند القلة
والعظيمة **وقال سلطان المحققين** وقطب الاقطاب في العالمين **الاجازة في بيان**
قد تلت شه العزيم شجرة معرفة حير من كثير اعمل شيخ العالم بالمال وشيخ الخواص بالاعمال
وشيخ حاصر الخواص بالاحوال وشيخ الاوليياء بالاسرار **وشيخ العلوم بالانفال** وشيخ
بالحوال وشيخ الخواص بالاسرار **ومصل** **شيخ** ان يكون عيدك فغيره **وحسنه** ذاك الانتباه
بامر الله تعالى والاجتناب عن نواهي **قال الله تعالى** **وما آتاكم الرسول**
خذوه ومانهاكم عنه فانتهوا اول ما جازى بالقلم يتذكر الله تعالى وقدره **الاجازة**
قال يطلب وبأغير وان تبيت النفس القلادة بالجاهدات وبحي النفس المطمئنة بالنواياض ثم يترك
التجاليات والمرتب علويات وقيل حفظ الحقوق بزل الروع والقناعة بتقبل الدنيا **كثير**
فان قيل المعنى غير من كثير المعنى **يقول الله تعالى** جازله وعم نوايه من عمل صالحاً من كثير
او انما فهو مؤمن فليفيه حيوة طيبة في الحيوة الدنيا هي القناعة وحب الخير وبعض الاشياء
وهذا العالمو والرزق وحسن المتابعة المظهيرت والاجتهاد في الانضمام القناعات ثم يترك
في صفو آبداء والتفضيل من **عزمت** ممان **والعفو** والفكر لما جاء من حقيقت الفقر والغنا
في الله والبقاء بالله حاصر الفقر والمسكين **خطب** اعرافين سلطان المؤمنين **الاجازة في**
قد رزق العالم **حضرت** بلوغ طيعت عليه من منب هو يلوق قضائته سلكي فترته منه كان سنده
سلطان اولاد رزق سيد **وقال** الحقيقه **ابن** سيد **علي** حقيقه **ابن** السيد سليمان ابن
سيد **بالفتح** ابن سيد **دمر** **سيد** **بلخ** **ابن** سيد **قرا** **عنه** **ابن** سيد **شعبان**
ابن سيد **جويان** **ابن** سيد **قل** **بايا** **ابن** سيد **سستم** **ابن** سيد **علي** **سلطان** اولاد
سيد **علي** **الدين** حقيقه **امر** الله عمره وبركانه اساره زبدة توفيقه كالاضباح والذوايح جميعه
افضاله حالاً وقال اجيزناه اجيزه المطلقة ان مجلس على السجاده يصلح القلادة المفروضة
ويؤيد الزكوة الواجبات عليه **ويخرج** البت من استطاع اليه سبيد ويصوم شهر رمضان
ويحتم الصادقين والوردين **ويجد** العهد والتوبة بعد التعلق التذكر ورسو الخدمة
والفقر والمسكين واصناف الخاديق والمسكين **باجراء** والمقرض من شعور انما **باب** في الخيرة
ورقة العلم واشتغال السراح **ودفع** الزيت بالتهليل والتكبير **وبعد** ذلك ان تورث الخيرة
من حقيقت والتب المتصل الماشرف الانام اصالح الصلحاء **وافتح** الكلبا وخليفة ذلك
حاجي **باي** **ولي** قد رزق الحقي والمجل **حضرت** بلوغ جوست نشية نكية نشية السيد بني رده **بابا**
امر الله **عم** **وبعد** ذلك ان تورث من حقيقت التسب المتصل الماشرف الانام اصالح الصلحاء

İcâzetnâme 1 (ikinci kısım)

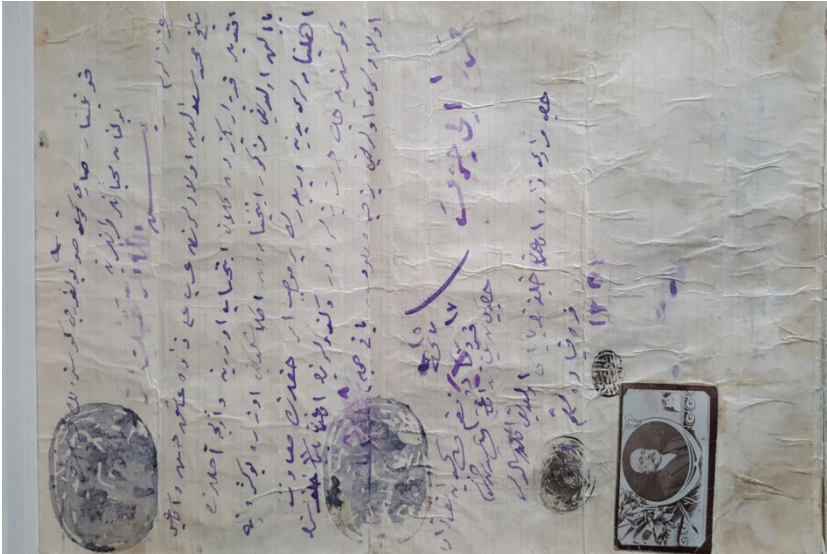
ويركاته وبعد ذلك ان توار شيخ عبدالمطيف افندي رحمة الله عليه رحمة واسعة
 وبعد ذلك ان توارث للتبابعة استبد الشيخ بئاق افندي رحمة الله عليه رحمة واسعة
 وبعد ذلك ان توارث الشيخ الحاجي فيض الله افندي رحمة الله عليه رحمة واسعة نورالله مرقدہ
 وبعد ذلك ان توارث الشيخ علي افندي رحمة الله عليه رحمة واسعة نورالله مرقدہ وبعد
 ذلك ان توارث الشيخ الوان افندي رحمة الله عليه رحمة واسعة وبعد ذلك ان توارث
 شهيد الشيخ عبد القادر افندي رحمة الله عليه نورالله مرقدہ وبعد ذلك ان توارث
 الشيخ حبيب افندي رحمة الله عليه وبعد ذلك ان توارث الشيخ الحاجي زانقار افندي رحمة الله
 عليه وبعد ذلك ان توارث الشيخ يوسف افندي رحمة الله عليه رحمة واسعة نورالله مرقدہ
 وبعد ذلك ان توارث الشيخ قاسم افندي رحمة الله عليه وبعد ذلك ان توارث الشيخ
 حسن افندي رحمة الله عليه وبعد ذلك ان توارث الشيخ بئاق افندي رحمة الله عليه وبعد ذلك
 ان توارث الشيخ قلندر افندي رحمة الله عليه وبعد ذلك ان توارث الشيخ مهدي افندي
 رحمة الله عليه وبعد ذلك ان توارث الشيخ رسول افندي رحمة الله عليه وبعد ذلك ان
 الشيخ بئاق افندي رحمة الله عليه وبعد ذلك ان توارث الشيخ يوسف بالي افندي
 رحمة الله عليه وبعد ذلك ان توارث الشيخ محمد افندي رحمة الله عليه وبعد ذلك
 ان توارث الشيخ اسدور افندي رحمة الله عليه وبعد ذلك ان توارث الشيخ كنج قلند
 رحمة الله عليه وبعد ذلك ان توارث الشيخ رسول بالي سلطان رحمة الله عليه وبعد ذلك
 ان توارث شيخ سلطان الابدلاء صاحب البرهان سترين دان بالي سلطان قدس الله سره
 العزيز وبعد ذلك ان توارث شيخ مرسل بابا سلطان نورالله مرقدہ وبعد ذلك
 ان توارث شيخ هض لاه سلطان نورالله مرقدہ والله من لدن السالك والناك الختاج الوجه
 قاضي من سلطان الكامل مكل شيخ القمندان فيب العالم صاحب علم لدني الحاج بئاق
 امرسلن قدس سره الحفي والنجي ابن سلطان ابراهيم ثاني ابن سلطان موسى الثاني ابن سلطان ابراهيم
 مكرم الحجاب ابن موسى كاسم ابن الامام جعفر صادق ابن الامام محمد باقر ابن الامام
 زين العابدين ابن الامام حسين ابن الامام علي كرم الله وجهه فتح ابواب فتيماً فينيا
 في طبقت السالك الحاجي بئاق وني ومرشده سلطان حويجة احمد يوي رحمة الله عليه
 ابن محمد حفي ابن الامام حفي في طبقت السالك حويجة احمد يوي ومرشده الامام
 علي ابن موسى رضا ومرشده الامام موسى كاسم ومرشده الامام جعفر صادق
 ومرشده الامام محمد باقر ومرشده الامام زين العابدين ومرشده الامام حسين
 ومرشده الامام علي كرم الله وجهه ومرشده حضرت سلطان في كائنات ومفر
 موجودان في المصنف

İcâzetnâme 1 (üçüncü kısım)

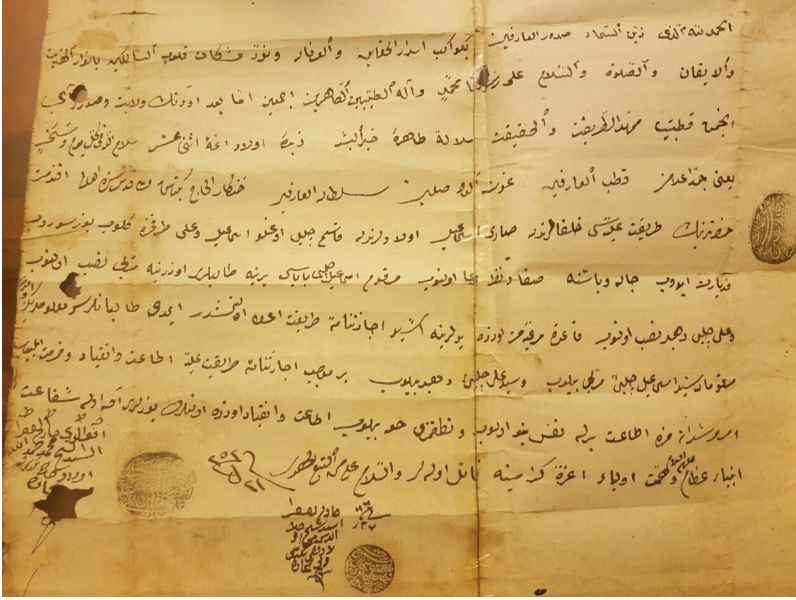

İcâzetnâme 1 (dördüncü kısım)

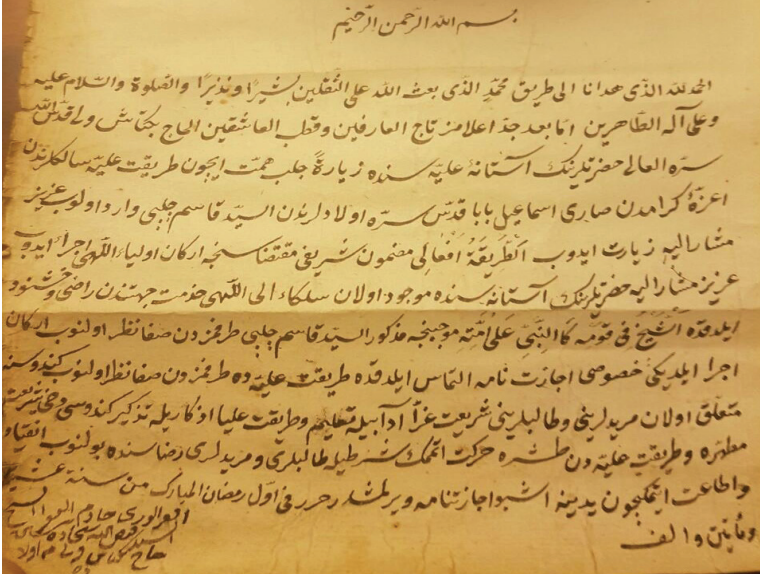
Ek 2.2. İcâzetnâme 2

Ek 2.3. İcâzetnâme 3

Ek.2.4. İcâzetnâme 4

Ek2.5. İcâzetnâme 5

